

Naročnina
Dnevna izdaja
za kraljevino Jugoslavijo
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 Din

SLOVENE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp, peti vrsta
malih oglasov po 150
in 2 D, večji oglas
nad 45 mm višine
po 2 D, 50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
in pri večjem o
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo - Uredništva
telefon št. 2050, upravnštva št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cekovni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.345
za inostrane, Sarajevo št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Martyribus gloria!

Minule so slovesne zadušnice in žalne manifestacije. Istra, najbolj nesrečna, pa najmilejša dežela jugoslovanska, posvečena po prosvetnem delu škofa Dobrile in popa Velikanje, ovekovečena v lepi besedi Vladimira Nazora in našega Jožeta Preglja, prebujena k smotrenemu narodnemu delu od Vitežica, Laginje in Spinčiča; Istra, ki že eno tisočletje zvesto in trdno hrani slovanski jezik in slovansko dušo, je zdaj posvečena po nedolžni krvi Vladimira Gortana. Na njeni mučniški kroni, spleteni od sto in stoletnih krivic, se kot najdražji rubin sveti ime tega mladega junaka, ki je, sramotno mučen in usmrčen, padel kot žrtev zanj. Veliko najboljših naših mož se je v trudopolnem delu in boju zanj zgrudilo, nihče doslej pa ni moral plačati svoje ljubezni zanj s smrtjo, izrečeno in izvršeno kot kazen od tujerodnega oblastnika v pravični narodni borbi. To je bilo od usode namenjeno samo Gortanu, prvič v zgodovini istrskega ljudstva, in Italiji pod fašističnim režimom je bilo usojeno, da se je to zgodilo v njenem imenu in pod njeno sankcijo. Prvič v narodnih bojih preteklega in sedanjega stoletja v celi Evropi se je obsodil od sodišča mlad narodnjak, ki se mu ni dokazal noben zločin, tudi imputirani ne, samo zaradi svoje nacionalne zavesti in dela. Trpeli so in bili preganjani ter vrženi v ječo buditelji irskega ljudstva, poljski narodnjaki v carski Nemčiji in Rusiji, irski in arabski nacionalni voditelji, na smrt je bil obsojen, a pomiloščen dr. Kramar; nihče pa ni bil v čisto mirnem času, v normalni narodni borbi, ne da bi se bila kakšna krivda kolikorliko jasno ugotovila, justificiran tako brez milosti kot Vladimir Gortan. Njegova smrt je zato večšen madež na onih, ki so jo s hladno prerakanostjo povzročili in izvršili, v večno slavo pa mučeniku in njegovim tovarišem. To bo nepristranska zgodovina omikanega sveta zapisala pod 17. oktobrom leta 1929. neizbrisno v svojo knjigo.

Kaj je sedanjí italijanski režim s to kruto in nepravilno smrtno obsodbo dosegel? Kar je povedal Gortanov branitelj, italijanski odvetnik: dal je nam in svetu mučenika, pravega mučenika v idealnem mladeniču, ki je za svoje prepričanje, za svojo ljubezen do rodne zemlje in naroda, za svoje prijatelje moral položiti na žrtvenik samega sebe. Kar imajo Italijani v Istranu Nazariju Sauru, ki ga je avstrijska oblast med vojno kot svojega državljanja zasačila z orožjem v roki proti onim, ki jih je smatral za tlačitelje svojega rodu, to imamo Jugoslovani, to ima po svoji ogromni večini slovensko-hrvatska Istra v Vladimiru Gortanu, tembolj, ker njega nihče ni zasačil na nasilnem činu niti mu ga je sodišče dokazalo. Njegovo ime in spomin bo zato odslej najsvetejši simbol v boju za najdražje narodne ideje, za teptane narodne pravice istrskih Jugoslovanov, za osnovna naravna prava vsakega človeka in vsega človečanstva. Justifikacija knjigararja Palma je sredi največjega ponižanja in delne mlčnosti ves nemški narod vzdignila proti vladstvu Napoleona. Se je veliki cesar zmagoval; toda smrt nemškega mučenika je bila prvo krvavo predznamenje njegovega poznejšega padea. Kakor Palm, ki je bil ustreljen, ker je natisnil brošuro »Nemčija v svojem največjem ponižanju«, ni storil nobenega zlega nasilnega dejanja, tako tudi Gortan ni zagrešil takega čina, ki bi ga bilo sodišče moglo brezdvomno ugotoviti. Pisanje italijanskega časopisja že pred sodnim postopkom dokazuje, da glavni nagib kruti obsodbi ni bila slabo podprta obtožba inkriminiranega zločina pri Monte Kamusu, ampak želja »statuirati eksempele«, kako zna biti trd režim napram onim, ki v svoji narodni zavednosti ovirajo protinaravno in nasilno potujčevanje srea slovanske Istre.

Najboljši in najbolj zanesljivi sodnik strašnega dogodka 17. oktobra na vojaškem stališču v Puli je vsa evropska javnost, ki to justifikacijo obsoja, kakor je svojčas obsojala justifikacijo Palma. Svet ne presoja te zadeve na podlagi raznih sofizmov tako ko slovenskemu narodu v Italiji sovražni fašizem, marveč kot varuh najvišjih nacionalnih in človečanskih pravic, videč največji zločin v nečloveškem in neciviliziranem postopanju fašističnega režima z Jugoslovani zlasti v Istri. Istra je najbolj v svojo bit z jugoslovanstvom prešinjena dežela, kar jih je pripadlo Italiji. Slovanstvo živi neizkoreninljivo v še patriarhalni, na zemljo, zgodovino in tradicijo z vseni svojimi zavestnimi in podzavestnimi silami navezani duši istrskega ljudstva. Slovanska je miselnost, slovanski običaji in življenjsko zadržanje, slovanska celó zemlja in vsa z življenja tega molče trpečega in vztrajnega naroda prepojena in zvezana narava, griči, doline in drage, po kateri se tiho razlegajo zvoki otožne istrske frule. In temu narodu, ki je bil dosegel že visoko stopnjo narodne zavednosti in se tudi gospodarsko krepko organiziral, je vzel fašistovski režim vse: poslednjo šolo in učitelja, mu uničil vse združništvo, zatrl vsak znak narodnega kulturnega življenja, mu prepoveduje celó javno peti v materinem jeziku,

Kraljeva družina v Oplencu

Belgrad, 21. oktobra. AA. 19. oktobra zvečer je Nj. Vel. kraljica s prestolonaslednikom Petrom in obema kraljevičema krenila v spremstvu vršilca dolžnosti dvornega maršala majorja Pogačnika in ordonančnega oficirja majorja Drobjaka z Bleda ter prispela včeraj ob 11 dopoldne na topčidersko postajo. Odtod je nadaljevala pot do Mladenovca v Plenac in prispela z avtomobilom v Oplenac ob 13.05.

Perović - pomočnik notr. ministra

Belgrad, 21. oktobra. AA. Kralj je 20. okt. na predlog predsednika ministrskega sveta in ministra notranjih del generala Petra Živkovića podpisal ukaz, s katerim se za pomočnika ministrstva notranjih del imenujeta Ivan N. Perović, pomočnik bana primorske bano-

vine, in Dobrica V. Matković, dosednji načelnik odseka za zaščito države, a za pomočnika bana primorske banovine je postavljen Andrija G. Zdravković, dosednji veliki župan primorsko-krajiške oblasti.

Za poglobitev verskega življenja med pravoslavnicami

Sremski Karlovci, 21. oekt. (Tel. »Slov.«) Zasedanje svetega arhijerejskega sabora je vzbudilo v pravoslavni cerkveni in srbski javnosti veliko zanimanje, in to radi tega, ker se je sabor skrbno pripravil, na drugi strani pa so se napovedale temeljite reforme, kar se tiče organizacije cerkvenega pravoslavnega življenja v duhovnem in tehničnem smislu.

Povdarjalo se je že precej časa, da se misli izvesti temeljita reforma s ciljem dvigniti nivo vere, njene dogmatične filozofije in znanstva, na drugi strani, da bi se sedaj kolikor toliko razvile čim tesnejše zveze med vodstvom, to je patriarhijo in ostalimi verniki. Vaš dopisnik je imel priliko razgovarjati se z udeleženci, pravoslavni škofi, ki so mu dali o tem zasedanju arhijerejskega sabora naslednja pojasnila:

Sveti arhijerejski sabor bo zasedal še dve do tri tedne. Dosedaj je pretresal vprašanje posameznih škofij. V teh dneh je na razpravi zakon o pravoslavni cerkvi. Dosedanje delo pa je bilo v glavnem posvečeno notranji organizaciji pravoslavne cerkve. Na podlagi poročil posameznih škofij se je konstatiralo, da se je religija zelo ojačila med narodom, da se je opazil številnejši obisk pravoslavnih božjih služb, da se je pomnožilo sprejemanje svetih obhajil in da je zlasti padlo število ločenih zakonov. Sveti arhijerejski sabor je razpravljal tudi o tem, kako dvigniti cerkveno avtoriteto in bo priporočal duhovnikom nov način moderne pastoračije.

Kar se tiče zakona o pravoslavni cerkvi so premostene vse težave in vlada optimistično razpoloženje z ozirom na predložitev tega zakona. Pravoslavni cerkveni krogi pričakujejo od tega zakona veliko koristi.

Puniša Račić pred apelacijo

Pred prizivnim sodiščem je Račić obsojen na 33 let težke ječe

Belgrad, 21. okt. (Tel. »Slov.«) Belgrajsko apelacijsko sodišče je predručilo razsodbo prvostopnega sodišča, ki je obsodilo Punišo Račića. Od prvostopnega sodišča je bil, kakor znano, Puniša Račić obsojen na 60 let in 4 mesece težke ječe. Apelacijsko sodišče ga je obsodilo na 33 let in 8 mesecev težke ječe. Praktično predručenje nima nobenega pomena, ker je maksimalna kazenska doba težke ječe po srbskem kazenskem zakoniku itak že določena na 20 let. Obadva njegova soobtoženca, bivša narodna poslanca Jovanović Luna in Tomislav Popović sta bila tudi pred apelacijskim sodiščem oproščena.

Kar se tiče zmanjšanja kazni, smatra apelacijsko sodišče, da je prvostopno sodišče pri določevanju kazni premalo upoštevalo olajševalne okoliščine, in sicer dobro obnašanje Puniše Račića, njegovo priznanje ter dotedanja neoporečnost. Apelacijsko sodišče ga je obsodilo: za prvo dejanje poskus uboja dr. Ivana

Pernerja na 6 mesecev zavora, kar, pretvorjeno v težko ječo, znaša 4 mesece. Za to dejanje je tudi prvostopno sodišče določilo isto kazen.

Za drugo dejanje, uboj Djure Basarička, je bil obsojen na 12 let težke ječe, preje na 20.

Za tretje dejanje poskus uboja Iv. Grandje 2 leti zavora, kar znaša, pretvorjeno v težko ječo, 1 leto in 4 mesece, preje 5 let.

Za četrto dejanje, uboj Stjepana Radića, 8 let težke ječe, preje 15 let, in za peto dejanje, uboj Pavla Radića, 12 let težke ječe, preje 15 let. Skupno znaša torej njegova kazen 33 let in 8 mesecev težke ječe. Priskovalni zapor, kolikor ga je preстал, znaša, pretvorjen v težko ječo, skupno 7 mesecev in 15 dni. Nadalje se Puniša Račić obsoja na plačilo 700 dinarjev pravnih stroškov. Ker pa advokati niso zahtevali honorarja, mu ni treba tega zneska vplačati.

nasilje. Zato najglasneje obsojamo sistematično nasilje nad narodnimi pravicami naših rojakov v Italiji. Usmrtitev Gortana, ki po našem najboljšem prepričanju imputiranega zločina ni zagrešil, je višek in signatura nasilnega režima fašizma v slovanskih provincah Italije. Kot tak ga smatra vsa italijanska nefašistična javnost — skrivaj v Italiji glasno in jasno povsod, kjer bivajo iz svoje domovine izgnani Italijani. Mi smo za lojalno vzdrževanje mirovnihih pogodb, moramo pa zahtevati in povzdigniti svoj glas, da se za mučniško smrt nedolžnega Istrana dá zadoščenje s tem, da se krivični režim nad našimi rojaki v Italiji temeljito izpremeni. Ta kri kliče po zadoščenju in bo klicala, dokler ji ne bo zadoščeno...

Vladimiru Gortanu pa slava, neminljiva slava in veden spomin!

Uzunović namestnik finančnega ministra

Belgrad, 21. oktobra. AA. Ker je minister financ dr. Stanko Švrljuga odpotoval v Pariz, je bil za njegovega namestnika do njegovega povratka v Belgradu imenovan Nikola Uzunović, minister brez portfelja.

Pred državnim sodiščem za zaščito države

Belgrad, 21. oktobra. AA. Za davi ob 8 pred državnim sodiščem za zaščito države napovedana razprava proti univ. prof. dr. Dragoljubu Jovanoviću, ki je obtožen po čl. 3 in 4 zakona o zaščiti države, je bila odložena. Razprava je bila odložena na predlog državnega tožitelja dr. Učovića, ker sta izostali dve priči. Predlogu državnega tožitelja sta se pridružila oba zagovornika obtoženega dr. Jovanovića belgr. adv. in hon. prof. belgr. univerze dr. Dragutin Janković in dr. Mil. Magdić, advokat iz Osijeka.

Hrvaški zadrugarji v Belgradu

Topola, 21. oktobra. AA. Po kosilu, ki so jim ga priredili šumadijski kmetje, so odšli hrvaški zadrugarji ob 16. uri v klet vinogradniške zadruge v Topoli. Hrvatski zadrugarji se kar niso mogli načuditi bogastvu ter izvrstni ureditvi te kleti. Gostje so izjavljali, da še niso videli tako vzorno urejene vinske kleti. V nadaljnjih svojih razgovorih so ponovno izražali svojo radost in zadovoljstvo nad toplim sprejemom, ki so ga bili deležni v Belgradu in Topoli. O sprejemu pri Nj. Vel. kralju so izjavili, da ga ne bodo mogli pozabiti. Kralj je očaral vse hrvatske zadrugarje s svojo prisrčnostjo in s svojim neprisljnim vedenjem, zanimajoč se za najmanjša vprašanja. Gosti so pokušali razna vina ter se zelo laskavo izrekli o njihovi odlični kakovosti. Skupina hrvaških zadrugarjev se je vrnila v Belgrad preko Milanovca, kjer so stopili v železniški vlak, dočim je druga skupina zasedla avtobuse in se vrnila naravnost v Belgrad.

Belgrad, 21. oktobra. AA. Sinoči ob 23.55 so hrvatski zadrugarji odpotovali z zagrebškim brzovlakom iz Belgrada. Na postaji so se od njih prisrčno poslovili njihovi belgrajski prijatelji.

Diamantna maša mons. Bulića

Split, 21. okt. (Tel. »Slov.«) Znani arheolog mons. dr. Fran Bulić slavi 31. t. m. svojo diamantno mašo. Prvo mašo je čital 31. okt. 1869. Don Fran Bulić želi slaviti jubilejno mašo tiho in neopaženo, tako, da niti njegovi najboljši prijatelji ne vedo, v kateri cerkvi se bo vršila slovesnost.

Zadoščenje župniku Novoselcu

Zagreb, 21. okt. (Tel. »Slov.«) Svoječasno se je vodila v Zagrebu ostra gonja proti slovenskemu župniku Novoselcu. Njegovi nasprotniki so ga tožili tudi zagrebškemu nadškofu, kateri je uvedel proti duhovniku preiskovanja. Danes se je vršila na zagrebškem sodišču razprava, na kateri se je pokazalo, da je g. Novoselec popolnoma nedolžen. Njegovi nasprotniki so morali v časopisju objaviti izjavo, da se ga po krivem obdolžili in da ga prosijo oprostjenja. Tako je ta afera, ki je svoječasnó vzbudila v enem delu hrvatskega tiska mnogo prahu, končala s popolno zmago župnika Novoselca.

Belgrajske vesti

V nunejatur ter v ministrstvu pravde sta se zglasila pomočnik lavantinskega škofa dr. Tomažič v spremstvu ravnatelja mariborskega bogoslovja dr. Cukala. Prišla sta rešiti nekatera vprašanja, ki se tičejo zlasti mariborske škofije ter bogoslovja. Istotako se v Belgradu nahajata tudi provincial dalmatinskih frančiškanov dr. Grabič ter provincial heregovinskih frančiškanov dr. Mandić.

V ministrstvu za prosveto se izdeluje pravilnik o prosvetnih institutih in konviktih.

Pred državnim svetom kot disciplinski sodiščem se je danes nadaljevala razprava zoper Stamenkovića in tovariše. Na dnevnem redu sta bila zagovora Stamenkovića, bivšega generalnega ravnatelja in njegovega načelnika Iljića. Iz krogov udeležencev te razprave doznavamo, da bo padla razsodba v tem procesu skoraj gotovo že ta četrtek.

Predlogi avstrijske vlade za reformo ustave

Zvezna vlada je narodnemu svetu predložila predloge za spremembo ustave, ki bi, enkrat izvedena, v marsičem spremenila notranji položaj v Avstriji. Po tej noveli narodni svet ostane, zmanjša pa se število poslancev od 165 na 120. Zvezna organizacija dežel ostane ista, a uvede se enakopravnost dežel in Dunaja. Poleg politične zbornice se osnuje stanovski ali gospodarski parlament, ki bi imel 130 članov. Vse dežele bi bile enako zastopane v tej gospodarski zbornici, vendar sistem še ni izdelan, ker ni še določeno, katere korporacije bi imele pravico pošiljati tjakaj svoje delegate.

Precejšnje so spremembe, ki se nanašajo na kompetenco ustavnih faktorjev. Predsednik republike naj dobi večje pravice. Prej ni imel pravice, da bi imenoval in odstavljali ministre. Nova ustava mu to pravico daje, poleg tega ga postavlja za vrhovnega poveljnika zvezne vojske. Nudi mu oblast, da razpušča parlament in da v izjemnih slučajih v obliki naredb izdaja zakone, razen onih, ki bi se tikali finančnih zakonov in sprememb ustave. — Načrt nove ustave daje predsedniku republike tudi to moč, da proglasi v izrednih slučajih obsedno stanje.

Po stari ustavi je imel zvezni svet minimalne pravice. Lahko je potom vlade predlagal parlamentu zakone, a ni imel pravice, da bi n. pr. protestiral proti sprejetju proračuna, proti najetu posojila ali prodaji državnih nepremičnin.

Cisto drugače pa je po novi ustavi reformi. Zvezni svet naj predstavlja vrhunec novo ustvarjene centralizacije. On odločuje o vseh vojaških zakonih, skrbi za javno varnost, kontrolira državne organe itd. Posebne važnosti za notranjo politiko je člen, ki podreja vsa policijska ravnanja, torej tudi dunajski, zveznemu svetu. S tem bi Dunaj odtegnili socialistični domeni.

Porotna sodišča bodo reformirana. Za vso Avstrijo bo uveden edinstven šolski zakon in enotna cenzura za filme in gledališča.

Dunaj zgubi po novi reformi svoje izjemno stališče. Dosedaj je veljal kot samostojna zvezna dežela in njegov občinski zastop je imel značaj deželne zbornice. Zvezni svet ni imel pravice kontrolirati dunajske uprave in mestnega gospodarstva. Po novi ustavi pa bo zvezni svet to pravico imel.

Za novo ustavo se vodi huda borba. Socialni demokrati izjavljajo, da ne bodo pristopili take ustavne spremembe. Socialisti čutijo, da bi jim nova ustava za dolgo časa vzela politično moč in bodo zato — zaenkrat v parlamentu — vodili proti njej najodločnejšo borbo. Nobena od dvoma ni, da tudi vsi kršč. socialci ne odobravajo take ustavne reforme. Kunschakovo levo krilo, za katerim stoji domala vse organizirano krščansko delavstvo, je slej ko prej odločno proti Heimwehru, ki forsira omenjeno ustavno spremembo. Sicer je Heimwehr zahteval še več, vendar bi tudi sprejetje take ustave, kot je predlaga sedaj zvezni kancler Schober, pomenila velike koncesije na desno. V prihodnjih tednih je pričakovati ljutih ustavnih bojov v sosednji Avstriji, kjer opazujemo, kako se močna politična skupina odvraca od političnega liberalizma in išče novih avtoritativnih forem. Pod tem vidikom bo bodoči razvoj nadvse zanimiv tudi za nas.

Stalin odstopi?

Moskva, 21. oktobra. AA. Vesti o predstoječi ostavki Stalina se čedalje bolj razširjajo. Proti Stalinu vlada precejšnje nezadovoljstvo, zlasti med strokovnimi organizacijami. Veliko nezadovoljstvo je izzvalo tudi njegova protikmetška politika.

Kmetje v Rusiji se upirajo?

Moskva, 21. oktobra. AA. Sovjetsko časopisje poroča vsak dan o novih napadih kmečkega prebivalstva na komunistične voditelje. Najbolj pogosti so ti napadi v Beli Rusiji in na Kavkazu, zlasti v njegovem severnem delu. Kmečko prebivalstvo je nezadovoljno zaradi žitne akcije, ki jo izvajajo sovjetske oblasti, ter zaradi socializacije podeželja, kar nasprotuje predvsem interesom večjih podeželskih posestnikov.

Parnik nasedel

Bukarešta, 21. oktobra. AA. Listi poročajo, da je romunski parobrod »Regele Carol« zadel v Dardanelah na sipine. Potnike kakor tudi blago na parniku so spravili na varno. Iz Konstancije je odplul parnik »Dazia« poškodovanemu parniku »Regele Carol« na pomoč.

Bukarešta, 21. okt. AA. »Radore« poroča, da je bila ladja »Regele Carol« rešena. Davi je že nadaljevala pot.

Tretji izbruh Mont Peli-ja

Pariz, 21. okt. (Tel. »Slov.«) Včeraj popoldne je ognjenik Mont Pele na otoku Martinique tretjič izbruhnil, in sicer do sedaj v največji meri. Pred izbruhom je več minut trajalo podzemeljsko bobnenje, nakar so iz žrela švigili ogromni plameni. Prebivalstvo je izpraznilo vse okoliške kraje.

Avstrijski ustavni boj

Komentar čl. vladnega lista

Dunaj, 21. okt. (Tel. »Slov.«) Prvo čitanje vladnega predloga o ustavni reformi bo jutri in v sredo. Nato bo ustavni odbor po generalni debati imenoval več pododborov. Krščanski socialni zastopniki dežel so se sestali danes. Več deželnih glavarjev je v načrtu kritiziralo iste stvari, kar so grajali tudi dunajski socialni demokrati, namreč da načrt daje večjo moč centralni oblasti na stroške federalizma. Velenec pa so se popolnoma izjavili za ta ustavni načrt.

Krakov, 21. okt. (Tel. »Slov.«) »Case, or-

gan vladnega bloka, piše v svojem uvodniku o političnih dogodkih v Avstriji: Ni dvoma, da morajo notranjepolitični boji v Avstriji, če se ne bodo končali v najkrajšem času, kar pa ni verjetno, dovesti do intervencije iz inozemstva. V tem primeru pa ni dvoma, da bi se po taki intervenciji ne mogel več vzpostaviti status quo, ker bi tudi sosedje Avstrije, razen Švice, stavili razne politične in teritorialne zahteve in da bi prišlo na dnevni red vprašanje Anschlusa ter vprašanje manjšin. Odgovorni politiki Avstrije naj si predložijo le eventualnosti.

Rezultat franc. senatnih volitev

Pariz, 21. okt. (Tel. »Slov.«) Pri včerajšnjih popolnih volitvah v francoski senat je bilo 89 mandatov razdeljenih tako-le: desnica 18 (zgubila je 6 mandatov), srednje stranke 14 (dobile 2 mandata), demokratska levica 59 (pridobila 3), socialisti 3 (pridobili 15, nestrankske 4 mandate (stanje nespremenjeno).

Desnica je zgubila četrtino svojih dosedanjih mandatov. Pri nadomestnih volitvah v Lotu je bil izvoljen kot poslanec v poslansko zbornico senator de Monzi. Včerajšnje volitve v senat so položaj levičarskih strank v senatu, ki so že prej imele absolutno večino, še bolj ojačile. Od 314 senatorjev ima levo krilo 168 senatorjev.

Krvavi poulični spopadi v Berlinu

Berlin, 21. okt. (Tel. »Slov.«) V nedeljo je v raznih delih mesta prišlo do spopadov, katere je morala policija deloma udušiti s silo. Več demonstrantov za in proti ljudskemu glasovanju je bilo ranjenih, dva sta bila zelo težko ranjena z noži. Aretiranih je bilo 67 Stahlhelmovcev, 22 narodnih socialistov in 11 komunistov. Policijo so zmerjali s

krvničnimi psi. Skoro vsi govorniki so nastopili proti državnemu predsedniku Hindenburgu. Narodni socialni državni posl. Kube je izjavil, da je prostaštvo, če se Hindenburg postavlja pred ministre. Po shodih v Lustgartnu in spornih palači je pri odhodu prišlo do spopadov. Zahteva po ljudskem glasovanju je, kakor izhaja vedno bolj jasno, velik fiasko.

Poljsko-rom. razsodiščna pogodba

Bukarešta, 21. okt. (Tel. »Slov.«) Ko bo poljski zunanji minister Zaleski obiskal Bukarešto, se bo v zunanjem ministrstvu dne 25. oktobra podpisala razsodiščna pogodba

med Romunijo in Poljsko. Vsebinska pogodbe je slična onim, ki jih je Romunija sklenila z državami male antante. Končno besedilo pogodbe še ni ugotovljeno, ker se še vrše pogajanja.

Flamec-belgijski notranji minister

Bruselj, 21. okt. AA. Namesto dosedanjega ministra notranjih del Cornoya, ki je podal ostavko, je bil imenovan član flamske konservativne stranke Baels. Novi minister notranjih del bo obenem vodil poljedelsko ministrstvo.

Sprememba v ital. berlinskem veleposlaništvu

Berlin, 21. okt. (Tel. »Slov.«) Italijanski veleposlanik, grof Aldovrandi Marescotti je nastopil svoj dopust, s katerega se ne bo več vrnil na svoje dosedanje mesto. Obenem so bili odpoklicani iz Berlina tudi dosedanja poslaniški svetnik Rocco in trije poslaniški tajniki. Ta sprememba v poslaništvu ni politična, temveč je posledica upravnih diferenc med poslaništvom in italijanskimi centralnimi oblastmi. Med kandidati za novega berlinskega poslanika se na prvem mestu imenuje italijanski poslanik v Moskvi Vittorio Cerutti.

Grozodejstva Habib-Ulaha

London, 21. okt. (Tel. »Slov.«) V neki zaprti sobi kabulske trdnjave so našli mrtva trupla Hajat ulaha, Aman ulahovega polbrata, Abdul kana, Aman ulahovega brata in prejšnjega guvernerja v Kandaharju ter še več drugih trupel, katerih do sedaj niso mogli identificirati.

Novi nemiri v Maroku

Pariz, 21. okt. (Tel. »Slov.«) V Maroku nikakor noče postati mirno. Danes popoldne se je zopet javljalo, da so vstaki domačini iz okolice Ait Oudrina zelo živahni in da ogrožajo sosedstvo. Francoske oblasti so vstaje ukrotile s pomočjo bombnih letal.

Angl. pisatelj Graham v Belgradu

Belgrad, 21. okt. (AA.) V Belgradu se muči že dva dni znani angleški romanopisec in sotrudnik londonskega »Timesa« Stefan Graham. V naši državi je bil že dvakrat. V svojih romanih je opisoval in obdeloval snovi iz našega življenja. Tako opisuje v romanu »Letna pesem« Dubrovnik in Dalmacijo ter se sploh v vseh svojih spisih odlikuje z izredno podrobnim poznavanjem naših krajev in naših ljudi. Graham slovi v Angliji kot eden najboljših sodobnih angleških piscev. Njegovo veliko delo o Petru Velikem je zbudilo splošno pozornost pristojnih krogov v Angliji.

Graham je prisostvoval včerajšnjemu obisku hrvatskih zadrugarjev v Topoli. Ker ume ruski, se je lahko razgovarjal z našimi seljaki Hrvati in Srbi. V Belgradu ostane še par dni. Nocoj bo gost belgradskega Pen kluba, ki mu priredi svečano večerjo. Graham je član londonskega Pen kluba.

Dunajska vremenska napoved. Milo, precej jasno vreme, vendar nekoliko nezanesljivo.

Radoslavov - umrl

Berlin, 21. okt. (Tel. »Slov.«) Bivši bolgarski ministrski predsednik Vasilij Radoslavov je umrl danes po daljši bolezni v berlinski »Charite« v starosti 72 let. Od konca vojne je živel kot begunec v Nemčiji.

Vasilije Radoslavov je bil rojen 1854 in je po dokončanih pravnih študijah v Nemčiji kmalu postal ugleden politik v novi bolgarski državi. Bil je odločen pristaša takratnega bolgarskega vladarja kneza Aleksandra Battenberškega. Ko je bil knez Aleksander izgnan, je celo z njim skupno zapustil svojo domovino. Pozneje pa se je po ponesrečenem poskusu vrnitve Aleksandra na prestol, vrnil in postal največji prijatelj kralja Ferdinanda. Tudi z njim je delil isto usodo. Ko je bil po porazu v svetovni vojni kralj Ferdinand izgnan, je tudi Radoslavov zapustil Bolgarijo in v izgnanstvu je umrl.

Kot politik je igral usodopolno vlogo, katere posledice balkanski narodi še danes čutijo. Bil je odkrit germanofil. Njegova je žalostna zasluga, da se je Bolgarija v svetovni vojni postavila na stran centralnih sil in da je zahrbtno napadla od vseh strani ogroženo Srbijo, ki je vsled tega napada tudi trenutno podlegla. Njegovo delovanje je žalosten oddelek v zgodovini jugoslovanskih narodov, proti katerih združiti je vedno deloval.

Po zlomu je bil radi krutosti, ki so jih bolgarske čete uganjale na srbskem ozemlju in z ozirom na določbe mirovnih pogodb o vojnih krivcih obsojen na dosmrtno ječo. Nedavno pa ga je bolgarsko sobranje pomilostilo, kar je dalo povoda diplomatski intervenciji z naše strani. Kljub temu, da sta obe frakciji liberalne stranke njega izvolili za skupnega predsednika obnovljene stranke, se ni upal vrniti.

Clemenceaujeva bolezen

Pariz, 21. okt. (Tel. »Slov.«) Stanje Clemenceau-a je resnejše, kakor se je mislilo. Že včeraj je imel srčne krče, da so mu morali vbrizgavati kafe. Tudi danes so mu jo morali vbrizgati dvakrat. Ves dan je pri nem prisoten zdravnik specialist.

Posrečena druga operacija Poincareja

Pariz, 21. okt. (Tel. »Slov.«) Poincare, katerega zdravje se je v zadnjih dneh bistveno izboljšalo, je bil davi ob 7 drugi operaciji. Operacija je trajala nad eno uro in je potekla srečno. Splošno stanje bolnika je zadovoljivo, vendar pa je računati s tem, da bo potreboval več časa za popolno okrevanje.

Dva filmska ateljeja pogorela

London, 21. okt. (Tel. »Slov.«) V Vembleyju sta zgorela dva filmska ateljeja v vrednosti 100.000 in 150.000 funtov. Gasilci so le z največjim trdom mogli preprečiti, da požar ni zajel še tretjega novega ateljeja, v katerem so rešili vse že razvite filme.

Zadnja poročila

Prvi poraz angleške vlade

London, 21. okt. AA. Iz Tokia poročajo: Vlada je v parlamentu naletela na ostro opozicijo zaradi zakonskega načrta, s katerim je hotela znižati za 10% plače civilnega uradništva, čegar mesečni prejemki presegajo 10 funtov šterlingov. Vlada je bila prisiljena predlog umakniti.

Macdonald v Kanadi

London, 21. okt. AA. Predsednik vlade Macdonald je po svojem štiridnevem obisku v glavnem mestu Kanade Otavi prispel davi s svoji spremstvom v Montreal. Opoldne bo Macdonald gost Canadian Cluba, nato pa bo promoviran za častnega doktorja na Mac Gillowem vseučilišču.

Demisija avstralske vlade

Camberna, 21. okt. AA. Bruce, predsednik avstralske koalicijske vlade nacionalistov in agrarcev, je včeraj izročil generalnemu guvernerju demisijo svojega kabineta.

Scurrin, 21. okt. AA. Delavska stranka, ki je dosegla pri volitvah večino, je bila naprošena, naj sestavi novo vlado. Novi ministri bodo izvoljeni na jutrišnjem sestanku stranke.

Brezuspešni napori nemških nacionalistov

Berlin, 21. okt. AA. V prvih petih dneh, odkar so razgrnjene liste za referendum proti Youngovem načrtu, se je v Velikem Berlinu vpisalo vsega 93.829 oseb. Listi ugotavljajo, da so izgledi za uspeh te akcije dokaj slabi. Ko je šlo za odškodnino bivšim nemškim vladarjem, se je vpisalo v Berlinu 436.000 ljudi, na poziv komunistov, ki so vpriporili ljudsko glasovanje proti gradnji križarke, pa je glasovalo 75.000 oseb. Komunisti so prejeli v vsej Nemčiji komaj polovico glasov, ki so potrebni za referendum.

Dvoboj Aljehin-Bogoljubov

Berlin, 21. okt. (Tel. »Slov.«) Danes sta Aljehin in Bogoljubov igrala 17. partijo. Po 33 potezah je zmagal Aljehin. Stanje: Aljehin 8, Bogoljubov 4, remis 5. S tem je berlinska serija končana. Prihodnjo partijo bosta igrala 26. oktobra v Haagu.

Zita — Bazeljska vojvodinja

Bruselj, 21. oktobra. AA. Bivša avstrijska cesarica Zita se bo imenovala za svojega bivanja v Belgiji Baselska vojvodinja. Stanovale bo s svojo rodbino v dvorcu Stoenockerveelu, ki ga ji je dala na razpolago markiza De Croy.